

0138

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.

Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50 Cuba y Puerto Rico. 2.—Estranger, 2'50

LA CAMPANA Y LA CENSURA

Lo present número ha passat per la censura de la autoritat militar.

UN ASSUMPTO INTERESSANT

A censura apreta mes que un ull de poll en dia de mal temps. No pot parlarse de res, ni de Cuba, ni de Filipinas, ni de la guerra, ni de la pau... De lo qu' está terminantment prohibit parlar, es de París, ahont els comissionats d' Espanya al donar sepultura á las colonias no celebran, á lo que sembla, de una manera espléndida. Dels acorts que prenen no se 'n tenen noticias: en cambi lo únich que arriba á saberse ab tots els seus pels y senyals es el gran número de banquetes á que assisteixen, lo qual dona motíu pera presumir que si la nació pert milers y milers de kilómetros de territori,

els cossos de nostres comissionats adquiriran alguns kilos mes de carn, lo qual no deixa de ser un consol... s' enten, per ells.

Algú suposa que quan menjan tant, es que necessitan reforçarse. Si no fossen aquests pisolabis suculentos, se suposa que ja fa molt temps que haurian caygut en basca.

No podent parlar—per tenirho expressa y terminantment prohibit—de la conferencia de París, casi no 'ns queda altre recurs que seguir baquetejant á n' en Sagasta. Aixó es lo únich que per un resto d' escrúpul, ens permet l' home del tupé, en sa calitat de dictador. Se deixa pegar.

«Qué 'm diguin tot lo que vulgan que 'm girin amunt y avall... que 'm clavin todas las pinyas pro que 'm donguin tots els talls.»

Ell no s' altera per castanya mes ó menos. Ja hi está avesat de tota la vida. Jo fins crech que á copia de rebre la cara se li ha tornat de pedra picada. Y aixís més que 'l seu cútis qui se sent dels cops es la ma del que li pega.

Prou anavam á mirá desitjosos de parlá: pro fillets, hi ha una ma que tot ho tapa.

Dissapte 29 de Novembre NÚMERO EXTRAORDINARI de
LA CAMPANA DE GRACIA
Dedicat á la diada dels MORTS

8 planas | M. Moliné, Joseph Lluís Pellicer y R. Miró ilustrarán lo número.—Text de las habituales firmas del periódich. | 10 céntims

En busca donchs, d' un assumpto á propòsit per entretenir als lectors de LA CAMPANA, després de capgirar-me 'l cervell y de remenar un sens fi de periòdichs y publicacions, crech haverlo trobat en lo número del senmanari *La Estafeta* que 's publica á Madrid corresponent al dia 9 del actual octubre. *La Estafeta* ha tingut l' acudit de contar lo que ha gastat la nació espanyola en Guerra y Marina en aquests últims 22 anys. Els datos son precisos y están perfectament ordenats.

Primer concepte:—Pressuposts de Guerra de la Península y possessions adjacents (sense contarhi la Guardia-Civil ni 'ls Carrabiners) 2,793 milions de pessetas.

Segon concepte:—Pressupost de guerra de Cuba: 605 milions.—Idem de Puerto-Rico: 110 milions.—Idem de Filipinas: 385 milions. Total 1,100 milions.

Tercer concepte:—Pressupost de Marina de la Península: 741 milions.—Idem de Cuba, 72 milions.—Idem de Puerto-Rico, 15 milions.—Idem de Filipinas, 198 milions.—Gastos de construcció de la escuadra que no ha arribat á construhirse: 250 milions.—Total: 1,276 milions.

Quart concepte:—Montepío militar y retirats de Guerra y Marina: De la Península: 704 milions.—De Cuba: 191 milions.—De Puerto-Rico, 24 milions.—De Filipinas, 53 milions.—Total: 972 milions.

Quint y últim concepte:—Liquidació dels gastos de las guerres de Cuba y Filipinas y de la sostinguda ab els yankees. (No 's conta lo que va costar la de Melilla ni 'ls auments que tindran las classes passivas militars y 'ls capituls de creus pensionadas, etc., etc.) 3,250 milions de pessetas.

Y ara servéixinse sumar las xifras totals dels cinch conceptes, y trobarán qu' Espanya, per estar defensada com calia, ha gastat en 22 anys l' abrumadora cantitat de 9,393 milions de pessetas.

**

Aixís donchs falten á la veritat els que diuen que la nació espanyola ha escatimat els recursos fins al punt de no poder estar preparada pera sortir ayrosa en las guerres en que s' ha vist envolta.

Aquí s' ha gastat moltíssim, com la nació que mes haja pogut, en materia de prepararse pera lluytar: lo que hi ha es que s' han llessat els diners, sense ordre ni concert y prescindint de tota previsió. El tenir exèrcit y marina no ha sigut sino una excusa per derrotarlos.

Per aquest motiu, y á pesar del valor innat del soldat espanyol, hem s' gut vensuts y arrollats, sense que 'ls yankees necessitessin per conseguirho mes que 40,000 soldats y l' escuadra que signé la base del seu predomini militar, y de la consegüent victoria. ¿Y acás ells per reunir aquests elements han invertit ni la meytat tan sols de la suma inmensa que a nosaltres ens costa l' exèrcit y la marina?

De cervell sí que n' haurán gastat una mica mes, á fi de acomodar els seus elements als seus propòsits; y per aixó 'ns han vensut, arrebantnos com qui diu en un 'tancar y obrir d' ulls, totas las colonias.

N' hi ha per desesperarse. N' hi ha sobre tot per exigir las responsabilitats mes tremendas á tots los governants qu' en aquest període de 22 anys han intervingut en la péssima organizació dels elements de guerra ab tant desacert, que á pesar de la extrema importancia de las sumas invertidas, quan ha vingut lo moment de proba, no han servit mes que per comprar la vergonya de la nació, al preu de la perda de inmensos territoris, fecundats ab la sanch de milers y milers d' espanyols, miserablement sacrificats.

Contemplant tant desastrosos resultats, no hi ha excusa que aboni als autors de una catástrofe tan atterradora. La immoralitat, la dessidia y 'l despilfarro 'ls saltan á la cara, deixantlosi impresa la marca indeleble de una acusació que será eterna, puig passarà á la Historia. No 's comprén com encare no s' hajan amagat cent cotzes sota terra.

**

¿Y quina culpa podrá atribuhirse al país tan pròdich en sacrificis? Unicament la de la seva bondat excessiva, no sent avants mes exigent ab los seus governants, no mostrantse avuy mes justicier ab los autors de la seva ruina.

Si 's considera lo que hauria pogut ferse, aplicant aquests 9,393 milions de pessetas, que han servit sols per acabarnos de perdre, á la regeneració de la riquesa pública y á la ilustració del poble, se veu ben clar que aixís com avuy hem acabat per ser una de las últimas nacions d' Europa, hauriam pogut colocarnos al nivell de las primeras.

La Península estaria crusada de vias de comunicació: los rius canalisats, donarian vida á una poderosa industria y convertirían en jardins els camps que assolan avuy las sequías y devastan las inundacions. Las escuelas, ben dotadas, haurían format una generació de homes intel·ligents y ardorosos que s' afanyarian en fomentar la riquesa pública del sol y del sub-sol. La nació entera nadaria en l' abundancia. La prosperitat sería general y totas las classes socials ne participarian. Ab la creació de tanta riquesa, casi hauria pogut extinguirse 'l deute públich que avuy absorveix casi tots els

recursos del Estat y 'ns amenassa ab una próxima bancarrota.

En una paraula: hauriam pogut ser un dels pobles mes felissos de la-terra, y som, en cambi, un dels mes dignes de compassió.

¡Y ay de nosaltres, que no arribarem pas á regenerarnos si no sabem pendre embestida sentant lo peu sobre l' esquena dels que 'ns han perdut!

P. K.

ESTANT reunits els elements pera la publicació del *Almanach de la Campana de Gracia* pera l' any de 1899, tenim l' honor de invitar á tots els nostres amichs, escriptors catalans, que 's sentin disposats á pendrehi part.

Fins al dia 5 del pròxim mes de novembre tenen temps d' enviarnos els treballs en prosa ó vers ab que 's dignin afavorirnos, segurs de que serán publicats els que mes valguin, y que de totas maneres els hem de quedar molt agrahits.

Continúa la ratxa d' enviar milions y mes milions á Cuba. A cada instant se reben novas demandas de diners y s' efectúan nous giros. No sembla sino que 'l govern li haja dit al general Blanco:

—Ea, compadre: pida Vd. por esta boca.

Y aixó que Cuba está perduda.

Peró tot ha d' equilibrarse: 's pert Cuba y s' ha de perdre Espanya.

Per ferse cárrech de las delicias que disfrutan els periòdichs de provincias, ab la ditxosa censura, basta saber lo següent:

Quan un periòdich de Madrid publica una noticia, aquesta noticia ha passat ja per la censura militar de la vila y cort.

Hi ha un corresponçal que tracta llavors de trasmè-trela pel telégrafo ó pel teléfono á un periòdich de fora Madrid, y la major part de las vegadas els agents del govern interrompen la comunicació.

Peró supòsinse que la deixan passar, y encare llavors no es possible publicarla sense somètrala avants á la censura de la població ahont veu la llum el periòdich.

Figúrinse quinas cosas mes primas no han de ser totas las que surten en la premsa, després de haver passat per aquests tres cedassos.

**

No es extrany, que ab un sistema aixís estigu itothom fastidiat: lo mateix els periodistas que 'ls lectors de periòdichs.

Peró, no importa: 'l mal temps passarà, ¡y ay dels que avuy oprimeixen á la premsa, 'l dia que 'ls periodistas poguem treure del cos tota la bilis que hi portem acumulada!

Será una segona edició del diluvi universal.

Diuen de Calella que 'ls obrers de las fábricas de géneros de punt mogudas á vapor no han tingut mes remey que declarar-se en *huelga*, á causa de haver rebaxat els fabricants el preu de la ma d' obra.

¡Que sempre haja de passar lo mateix! ¡Que sempre hajan de ser els infelissos operaris las víctimas, en totas las circumstancias críticas ó difícils!

Quan las cosas marxan bé, no hi ha perill que 'ls diguin may:—Per tots n' hi ha, minyons: vinguéu á participar de l' abundancia.

En cambi, al primer síntoma de qualsevol dificultat, la veu del capital es sempre la mateixa:—Minyons, la fabricació va de baixa, y us heu de sacrificar.

Y venen las talladas en los salaris, que deixan als infelissos obrers privats dels medis mes indispensables de subvenir á las sevas necessitats mes perentorias.

Lo mes trist es la freda indiferencia ab que una societat que blassona de humanitaria, s' avé á veure morir de fam y de miseria, als mártirs de la causa mes noble: als héroes del treball.

Alguns periòdichs de Madrid han alsat el coure contra 'l Gobernador de Cádiz Sr. Ribot, afirmant que en la seva provincia ha tingut tolerancias ab las casas de joch, ab las de prostitució, y fins ab algunas en las quals s' hi cultivava un' altre vici, qu' es l' última paraula de la degradació humana.

Los aludits periòdichs aseguran que á Cádiz hi ha *filomenos* ab cartilla expedida pel govern civil.

Per mes que 'l Sr. Ribot ho nega, aquells persisteixen en sostenirho. ¿Quí estará en lo cert? ¿Quí tindrà rahó?

Avants de qu' en Sagasta realisi 'l seu propòsit de enviar al Sr. Ribot á sustituhir al Sr. Larroca en lo

mando de la provincia de Barcelona, valdria la pena de averiguarho.

No sigués cas que aquí ab aquest *Ribot* se fessin uns ncenalls massa grassos.

Llegeixo:

«Diu un cablegrama de Nova York que 'l Papa ha convingut ja ab los Estats Units la manera de sometre al clero de Cuba al nou règimen.—Al efecte ha nombrat llegat apostòlich al arquebisbe de Nova-Orleans, monsenyor F. Janssens.»

La religió no enganya
y 'l seu sistema es aquest:
fugir del que pert un plet
y anarse'n ab el que 'l guanya.

La senmana próxima publicarem lo número extraordinari, dedicat á á commemorar la festa dels difunts.

Y ara no extranyin que 'ns adelantem algun tant á la tradicional diada, perque ja sabtothom que professém ideas molt avansadas: aixó en primer lloch.

Y en segon terme, estém aquest any tan voltats de morts, y considerém tan perillós que permaneixin insepults, que no podém excusarnos de practicar ab ells, una de las obras de misericordia mes importants

Els morts al sot. Y creguin que 'ls hi tirarem.

Aixís donchs, fins al dissapte pròxim.

CARTAS DE FORA.—*San Antoni de Vilamajor*.—Fa poch dias vingué á aquest poble 'l metje senyor Soca á recullir los trastos que en la dispensa tenia y á cobrar lo que se li adeudava. No poden figurarse la *ovació* que se li feu. Arribá dit senyor ab los Mossos de la Escuadra y tot seguit reclamá á la dispensa 'ls mobles que hi tenia, y que li fosen entregats; pero, ara vé 'l bo. Avisá á un fuster perque li desfés el llit y l' armari y li contestá que no volia treballar per ell: aná á un altre y li contestá lo mateix. Veient que no trobava qui li volgués treballar tingué d' anar á buscar un fuster á Granollers, pero luego vingué la segona part y es, que tampoch trobá qui li volgués llogar carro per portarli 'l fato á Llinás.

Inútil es dirli que tot lo poble va sortir al carrer á despedirlo ab la xiulada mes fenomenal que may s' haja sentit. Las criaturas el van acom; anyar bon tros del camí ab la gatzara que pot suposar. Ell mateix, tot y estar esveiat de mala manera, va confessar que havia fet una acció molt dolenta al poble que durant un any y mi j' l' ha tingut guardantii totas las consideracions».

*** *Capellades*.—Lo periòdich llanut *La Semana de Igualada* que critica á n' aquesta vila, per haver sigut obsequiadas ab un ball las tres companyias del regiment de Almansa, que per aquí van passar, camí de Tarragona, hauria de tenir en compte que aquí no obsequien á las tropas únicament ab balls, puig als pobres soldats fills de aquesta vila vinguts de Cuba y Filipinas se 'ls ha socorregut oportunament ab 25 pessetas á cada un. Aixó proba que á Capellades tenim mes simpatias pels defensors de la patria, que pels que 's calan la boyna y 's tiran á la montanya, precisament al revés de *La Semana de Igualada*, que com es carlista, no pot veure al exèrcit ni en pintura

EL LLAPIS ROIG

Va de serio: dupto qu' hi hagi en aquesta trista vida situació més *divertida* que la del pobre escriptor. ¡Qué componen los suplicis que 'l Dante al séu infern posa! ¡Ay! ¡El nostre sí qu' es cosa qu' efectivament fa por!

¡Pensar que avuy cada lletra en el blanc papé estampada si no ha sigut visurada no pot corre pel carré! ¡Pensar que res surt al públich, per més innocet que sigui, sense que 'l fiscal ens digui si li está ó no li está bé!

Avuy un hom pren la ploma, suca, y apenas comensa, —¿Qué faig?—tot de sopte pensa: aquest punç ¿ja 's pot tocar? ¿Figura tal volta en l' *Index* de las materias sagradas y cosetas delicadas que no 's poden remenar?

Es un torment increible. ¡Teni al extrém de la ploma lo comentari, la broma que un creu que aniria bé, y per pór que á la censura se li ocorreixi tatxarlo, haver de torná á tirar-lo altre vegada al tinté!

Jo, al menos, desitjaria, per varios motius diversos, que en el rengló dels meus versos no hi entrés el llapis roig.

¡Com un hom procura d'als hi una forma tan psética, y la estructura poetica generalment fa tan goig!

¿Qué n' treu un de marejarse buscant giros armoniosos ó pensaments sustanciosos d' aspecte nou y elegant, si després s' hi fica 'l llapis y 'm mata una seguidilla,

ó m' escapa una quintilla
ó m' malmet un consonant?

Y sobre tot ¿quin punt toco,
si en tot crech que 'm comprometo?
¿Qué hi ha que no tingui 'l veto
del poder executiu?
Repassin, si acás ho duptan,
la pauta que 'l periodista
den tenir sempre á la vista,
y veurán allá qué diu:

«No parlarás de l' esquadra,
ni del final de la guerra,
ni del exércit de terra
ni del exércit de mar;
no dirás res de Cavite,
ni parlarás de fracassos,
ni de deutes ni d' atrassos,
ni trobarás may re car.

«No aludirás á n' en Blanco
ni als jefes de Puerto-Rico,
ni t' posarás may al pico
als que ploman el país,
ni t' ficarás b la nova
quadrilla bélich cristiana,
ni ab lo que 's fa allá á l' Habana
ni ab lo que 's fa allá á París.

«Fora d' aquestas materias,
y otras y otras pareescudas,
que per ser prou conegudas
tot periodista las sab,
usant de molta prudencia
y procurant no enredarte,
pots lliurement ocupar-te
de lo que t' passi pel cap.»

Vist aixó, lector caríssim,
—qu' es tant cert com l' Evangeli—
permetem ara que apeli
á la teva bona fé:
en situació tan hermosa
¿no t' admira, no t' extranya
qu' encare avuy dia á Espanya
hi hagi algú qu' escrigui re?

C. GUMÀ.

SAGASTINERÍAS

s la hora de rebre.

ELL, assentat darrera de la taula: l'
ORDENANSA, dret al peu de la porta.

ELL (al Ordenansa):—Comensa á fer
entrar.

L' Ordenansa obra la mampara, y
donant pas á un grupo de deu ó dotze
personas, diu en veu alta:

—La comissió d' Extremadura.
Saludos, cumpliments, cambi de cor-
tesias.

ELL:—Y donchs, senyors ¿á qué dech l' honor...
—Venim afligidíssims, senyor President. Els porchs...
—¿Nort-americanos?
—Els nostres!... Els nostres porchs han sigut objecte de
tants impostos y recárrechs, que si vosté no mira de rebaixar-
los, no tindrem inés remey que plegar.
—Dimontri! ¿Tan seria es la cosa?
—Veji si ho es, que s'is confíem en vosté ó en el suícidí.
—Nada, tranquilisense: estudiaré la qüestió y faré tot lo que
pugui.—

Retirada la comissió d' extremenyos, n' apareix un' altre.
—Som los representants de l' agricultura.

—Celebro moltíssim. Vostés dirán.
—La nostra situació es insostenible. Pagos per aquí, pagos
per allá, contribucions per la dreta, auments per la esquerra...
¿No podém més, senyor president, no podém més!

—En efecte, comprenech els seus apuros y m' explico las se-
vas queixas...
—Si 'l govern se dignés donarnos una mirada compasiva, tal
vegada encare podriam sortir del fanch...
—¿Una mirada? Dugas y tot, amichs meus. Els prometo re-
cordarme de vostés á la major brevetat. ¿Pues no faltaria sino
que 'l govern abandonés l' agricultura, lo primer puntal del
país, la mare de la riquesa, la... Res, lo dit: se tindrà molt y
molt en compte las sevas indicacions.—

—Entra una comissió de pares de familia.
—Endavant, senyors, endavant y expliquinse sense reparos.
—Pues nosaltres voldriam que mirés si pot rebaixar el cupo
que demana pel reemplás d' aquest any, porque, francament,
aixó de cridarlos tots á las filas...
—Hombres, no hi ha cap inconvenient en estudiar l' assumpto.
Las sevas observacions son molt respetables y atendibles,
y no deixarán de ser examinadas ab la detenció que 's mereixen.

—Gracias, senyor president.
—¿No hi ha de qué!... Ja saben que sempre 'm tenen á las
sevas ordres.—

Un' altra comissió.
—¿Vostés son...
—Los enviats dels industrials de Catalunya.

—¿Ajá!... ¿Cóm merxa 'l negoci?
—Malament! Precísament per aixó venim. Voldriam que 'ns
rebaixés las contribucions fins á una mida que fossin sopor-
tables.

—Bravo! Es una aspiració molt justa... y molt natural... y...
—¿Es dir que podém contar ab...
—¿Ab que rumiaré la seva demanda? ¡Vaya!... Desseguida
que tingui un rató vagatiu penso entretenir'm hi.

—Confíem en vosté!...
—Salut y recados!—
Surt la comissió del despaig y n' entra un' altra.

—Som los miners del Nort.
—Guapo! 'Ls agrahexo la visita.
—Aixó dels explosius no pot anar.

—¿Qué! ¿no van bé?
—Volém dir que 'l monopoli que va concedirse á la societat
arrendataria, 'ns reventa de mala manera.

—Y vostés desitjarian...
—Que s' anulés el contracte y 's busqués alguna combinació
menos gravosa per nosaltres.

—Bé, homes, té! La gent enrahonant s' arriba á entendre.
¡Anular el contracte de monopoli!... Ho mirarém ao calma, ho
mirarém.

—Devém advertirli que per nosaltres l' assumpto es qüestió
de vida ó mort.

—Ja, ja! Ja me 'n faig cárrech.
—Ens retirém confíats.

—Sempre servidor y á las sévas ordres.—
Y van entrant comissions demanant rebaixas, auxilis, fran-
quicias, arreglos...

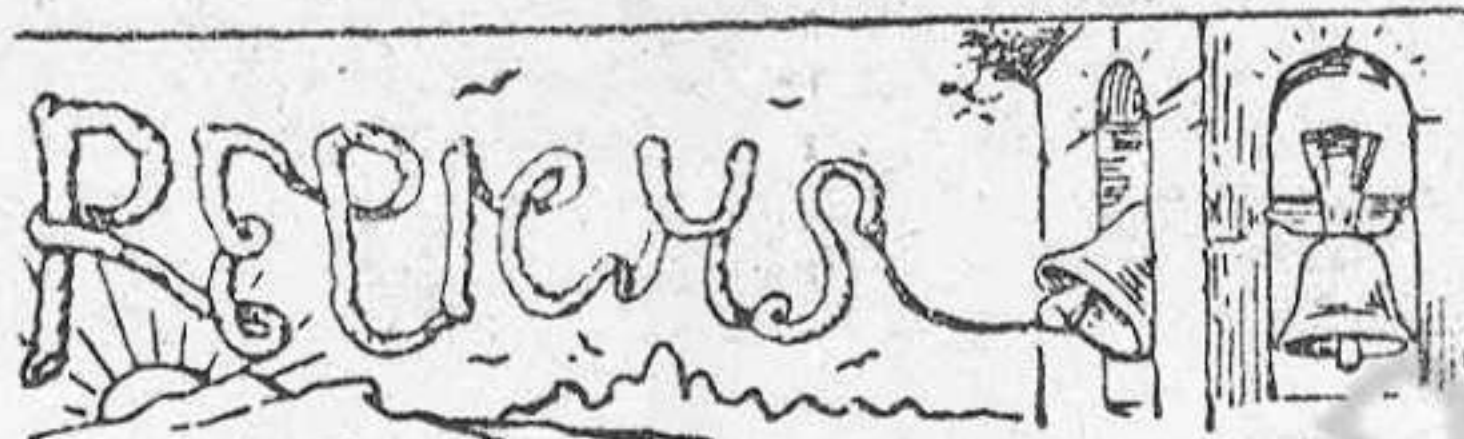
Y van sortintne totas contentas, satisfetas, encantadas de l'
amabilitat del president.

Per que ell es aixis.
May ha dit que no ni ha desayrat á ningú.

—Té, rahó, si senyor, veurém, s' haurá de mirar, la petició
es molt justa, val la pena d' estudiarho...
Paraulas, totas bonas y encucradas.

¿Obras?
Ja ho sentirán dir al fi del trimestre, quan vejin lo recibo de
la contribució.

FANTÁSTICH.

Lo dia 18 del corrent, l' isla de Puerto-Rico, en-
terament deslligada de la soberania espanyo-
la, va quedar á l' entera disposició de s yan-
kees.

Lo mes trist per nosaltres, es que la pobla-
ció islenya va rebre aquest cambi de patria ab
vivas demostracions de alegría.

Espanya, la descubridora de América pot dir com lo
pagés del quiento:

—Vaig plantar patatas ¿y qué dirían que va sortir?
—Qué?

—Uns porchs que se me las varen menjar.

Un polítich moixiganga
l' altre dia deya aixis:
—Que duri lo de París:
mentres tant dura la ganga
de desgoberná al país.

Actualitats.

En una ferreteria:

—¿Qué tindrian puntas de París?
—Calli, burrangol! ¿Qué no ho sab que la censura té
prohibit parlar de res que á París se refereixi?

A ca'l sastre.

—Fassim el traje segons l' última moda de París.
—Aixó sí que no pot ser.
—Cóm que no pot ser?
—No senyor: á París s' han perdut las hetxuras:
aquest any no fan més que tapa-bocas.

En una redacció de periódich:

«A tenor de las instruccions emanadas de la supe-
rioritat, en lo successiu s' abstinirá de parlar de tot
quant se relacioni directa ó indirectament ab la confe-
rencia de París...»

El director se torna tot groch.

Un redactor:—¿Qué li passa alguna cosa? ¿Qué té?
—Ay amich ¿qué vol que tingui? Que ab tantas res-
triccions, advertencias, prohibicions y censuras, un ja
no sab per quin cantó girarse. Ja ho veu: ara no volen
que parlem de París, y ab aixó precisament ens posan
a parí.

El govern está malalt, mol mal, gravíssim.

Una mica d' ayre podria matarlo. Per aixó tanca fi-
nestras y portas, y 's queda á dintre de casa completa-
ment á las foscas, completament aislat del ambient ex-
terior.

Pero aquesta precaució tan exagerada ¿li valdrá per
salvarse?

No es pas probable, molt al contrari. L' atmósfera
viciada que 'l rodeja, saturada ab las emanacions de la
seva propia podridura, ha de acabar ab ell.

Tém l' embat del ayre, y morirá d' asfíxia.

Encare hi ha ministerials que 's queixan de que 'l
país, en mitj de las trifulcas qu' estém travessant, no
donga al govern, una orientació convenient que quan
menos determini quinas son las verdaderas aspiracions
de la opinió pública.

Aixó val tant com queixarse de no sentir la véu de
aquell á qui impedeix parlar.

La célebre poetista Sor Juana Inés de la Cruz devia
presentir á n' en Sagasta, quan va escriure 'ls següents
versos:

«¿Puede haber humor más raro
que, el que faltó de consejo,
él mismo empañá el espejo
y siente que no esté claro?»

S' ha format á Madrid una societat de senyoras al ob-
jecte de preparar á la séva manera la reconstitució d'
Espanya.

El medi que han adoptat ab preferencia, es molt
senzill y sobre tot molt práctic. Consisteix en reunir
fondos...

—¿Per repartirlos entre 'ls soldats que tornin malalts
de la guerra á fi de que 's cuidin y pogan posarse á
traballar quant mes aviat millor?

—Ca, no senyors: el fondos que 's recullin tenen un
objecte molt distint: se proposan dedicarlos á l' orga-
nizació de un gran pet de funcions religiosas, que se-
rán celebradas ab tota l' esplendidés imaginable.

Aixis es com pensan regenerar á Espanya.

Com que las funcions de iglesia 'ns van anar tan ad-
mirablement per conseguir las victorias de la guerra,
res mes apropósit qu' emplearlas també per alcanzar
las ditxas de la pau.

Ja ho diu el ditxo: «A Dios rogando... y los curas
embolsando.»
¡Pobrissons!

En Polavieja va escriure una carta als catalanistas,
adelantantlos certas promesas, y consignant qu' ell no
aspirava á formar partit.

Y en efecte: l' enemá mateix d' escriure aquesta
carta, arribava la noticia de haver entrat en intelligen-
cias ab en Silvela, admetent com á bona la carga ave-
riada del antich partit conservador.

Ara que 'ls catalanistas s' avenían á entrar en rela-
cions ab un home que no deixa de representar un dels
aspectes de la política madrilenya, poden fer com qual-
sevol barber del ronyó de Castilla, y entonar la copla
següent:

«Papeles son papeles,
cartas son cartas:
palabras de los hombres
todas son falsas.»

En Máximo Gómez está convensut de que 'ls yankees
constituirán ab las forsas insurrectas la guardia-civil
indígena de Cuba.

—Ab lo qual—diu ell—s' evitará que aquells homes
acostumats á la vida aventurera, s' entreguin al ban-
didatge y á la pilleria.

El dilema es molt bonich y sobre tot molt cubá.

—O lladres ó guardia-civils: ara 'ls yankees que
trihin.

S' assegura que la conferencia de París no terminarà
fins y á tant que 'l Sr. Montero Ríos haja lograt apen-
dre 'l francés.

A horas d' ara diuen que ja casi sab de memoria la
primera lliçó del método Ollendorff. Ja veuen si n'
ha fet de progressos en poch temps!

Una frase felís del escriptor aragonés Joaquín Costa.
Fixantse en las audacias dels que manan, que tant
contrastan ab la docilitat del poble, ha dit lo següent:

«Espanya es una majoria d' or explotada per una
minoría de fanch.»

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans L. Espinet, Teta Ayguadera, Morató, P. Soteras,
Ll. Pinadell, Noy de la Rita, Jaumet Jac, J. Aubert Manent, Un
Artiller. Un Artista desconegut, Un Estudiant vilafranchí, y
Lluïset de la piga:—Lo que 'ns envian aquesta semana no la per-
cisa.

Ciudadans Bufá no fa fi, Un Lampista, J. Castellet Pont, J. Mo-
ret de Gracia, J. Staransa, K. Borias W., P. Testaferro:—Un de
la repartidora, M. Mirons, y J. Ll. P.:—Insertarém alguna cosa
de lo que 'ns envian.

Ciudadá J. Pagés Suez: La composició es bastant incorreeta.
—Gonnella no tuch: Del mateix mal adoleix la de vosté.—Ilime
T. ebla: Es fluixa.—J. Munté: No diu res de nou.—Pip de Llotja:
ta major part dels noms de auters que cita son d' eminencias,
y alguns dels restants hi están malament, com per exemple 'l
de un íntim amich nostre.—A. M. Parés: Rebuda la composi-
ció: queda acceptada.—P. Cayol: Idem la de vosté.—Casimir B.:
En efecte: 'l quiento es vell y molt sapigut, y la forma en que
l' explica una mica massa superabundant.—J. Zenitram: Veu-
rém de aprofitar alguna cosa.—S. Hernández: Ab la terminació
de la huelga ja haurá vist que ha perdut l' oportunitat.—J. Via:
N' aprofitarem alguns.—Dr. Tranquil: Tal com está l' article,
la censura se 'l quedaria per ella.—X. X.: Va bé.—A. B. V.: L'
idea es comica, pero en la forma hi hauria de haver una mica
mes de salero.—Pau Sala: No va.—J. B. Castellá F.: El pensa-
ment es aprofitable, pero la versificació no pot anar.—Q. Ma-
lleu: Hi ha alguns versos repetosos. Per altra part els seus tra-
balls del género festiu ens agradan mes que 'ls serios.—S. Al-
sina Clos: Rebuda la composició y gracias.—R. Girbau y B.: No
pot aprofitarse mes que l' acudí, y encare refentlo.—G. B.
Narbert: Queda acceptat el quadro.—Chelin: La composició esta
empedrada de versos molt durs.—E. Suñé: S' aprofitará alguna
coseta.—L' Avi Riera: Quedan acceptadas las dos composicions.

—A. Capdesuñer y S.: No podém assegurar la seva publicació en
l' Almanach: pero farém tots els possibles porque hi vaja.—
J. Torres: No 'ns acaba de fé 'l pes, per massa insustancial.—
G. Lladó: No 'ns diu res de nou.—Candor Salamé: Tenim tan ade-
lantats els traballs del Almanach, que no 'ns podém compro-
metre á res.—Antonet del Singlot: Procurarém aprofitar alguna
cosa.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mítj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

A. López Robert, impresor.—Asalto, 65.—Barcelona.

CAUSA CÉLEBRE.—LO CRIM DE TORRELLAS DE FOIX

Lo dia 7 de novembre del any passat, en la casa coneguda pel *Trull de las Valls*, situada en lo terme de Torrellas de Foix y en un dels punts mes solitaris de la montanya, sigueren trobats los cadàvers de dos noys Pere y Feliciá Serra y Batlle, de onze y de sis anys respectivament, horriblement degollats. Tots dos eran fills del masover del Trull. Los cadàvers jeyan extesos en la cuina que ocupa tota la planta baixa del pobre cassinyot. En lo pis alt tot estava revolt, principalment una vella caixa que contenia roba. No's trobá á faltat res, perque res de algún valor hi havia á la casa que pogués tentar la codicia dels facinerosos. En cap dels objectes que havian sigut remenats s'hi observá la menor taca de sanch.

Los pares dels dos noys havian sortit de bon matí, per anar á oír missa, dantlos hi ordre de que no obrissen á ningú á no ser que sigués un conegut de la familia. Després de tancar la porta, tiraren la clau per la gattonera, fentla arribar molt endintre de manera que desde fora no's pogués abastar.

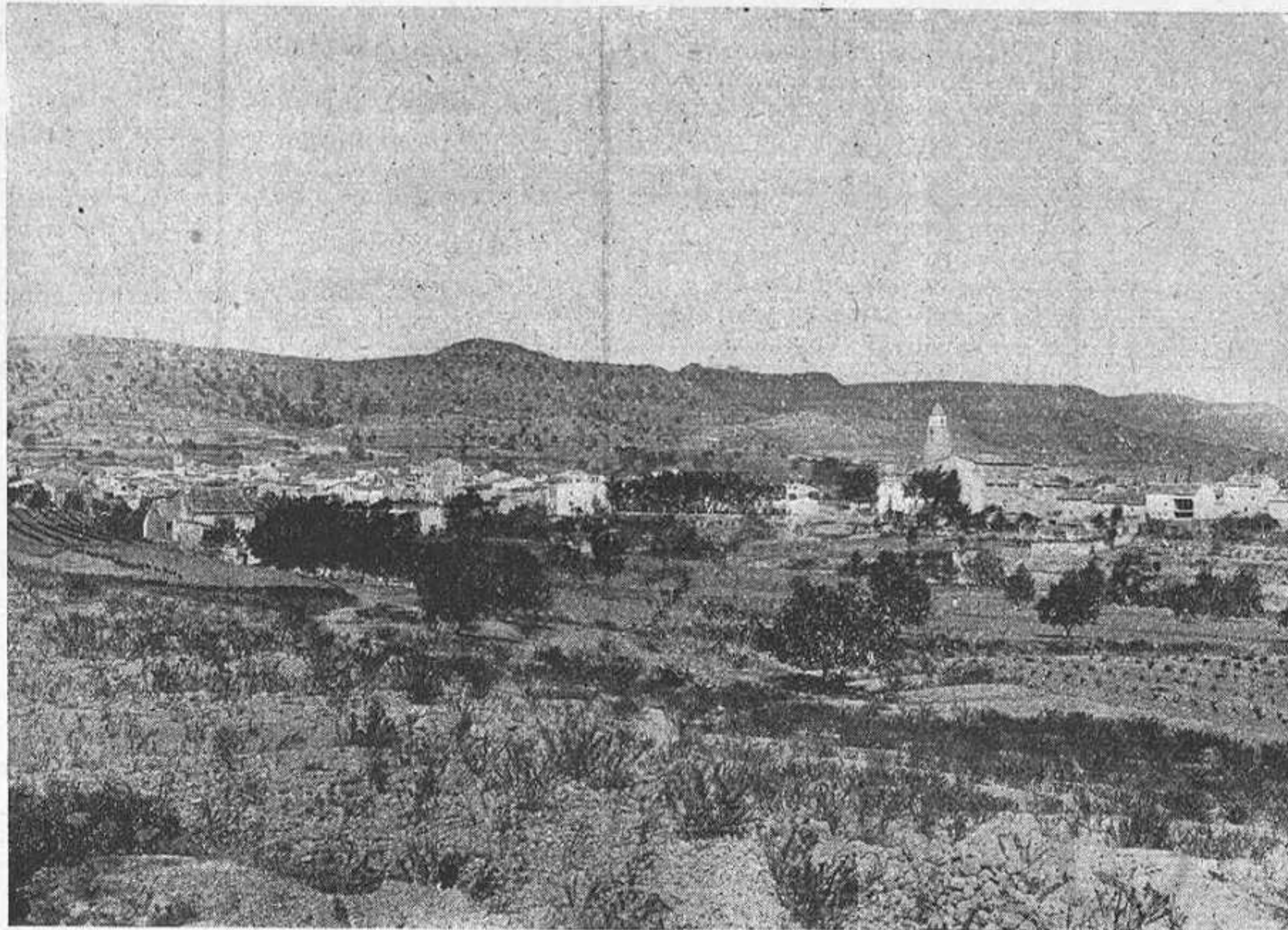
Donats aquests antecedents, se feren tota mena de conjecturas respecte á qui podia ser el culpable de un crim tan miserios. Las principals sospitas recaigueren sobre Joan Mestre Solé, de 19 anys d'edat, conegut en la comarca per l'*hereu Salvat*. Vehi de una de las casas mes properas al solitari *Trull de las Valls*, havia treballat pela masovers de aquesta última y en lo dia del crim, tenia en ella una arada. Aquest detall doná lloch á suposar que ab l'excusa de anarla á reculli, se feu obrir la porta pels dos noys, y una vegada á dintre ls matá.

Pero quin motiu podia tenir per cometre un crim tan esgarriós? La cosa s'explicava de la següent manera: l'*hereu Salvat* tenia un germá molt mes jove qu'ell: els noys del *Trull de las Valls* sempre s'hi barallavan, tractantlo de lladre, y al heréu li bastá aixó per revenjarse'n, assassinantlos.

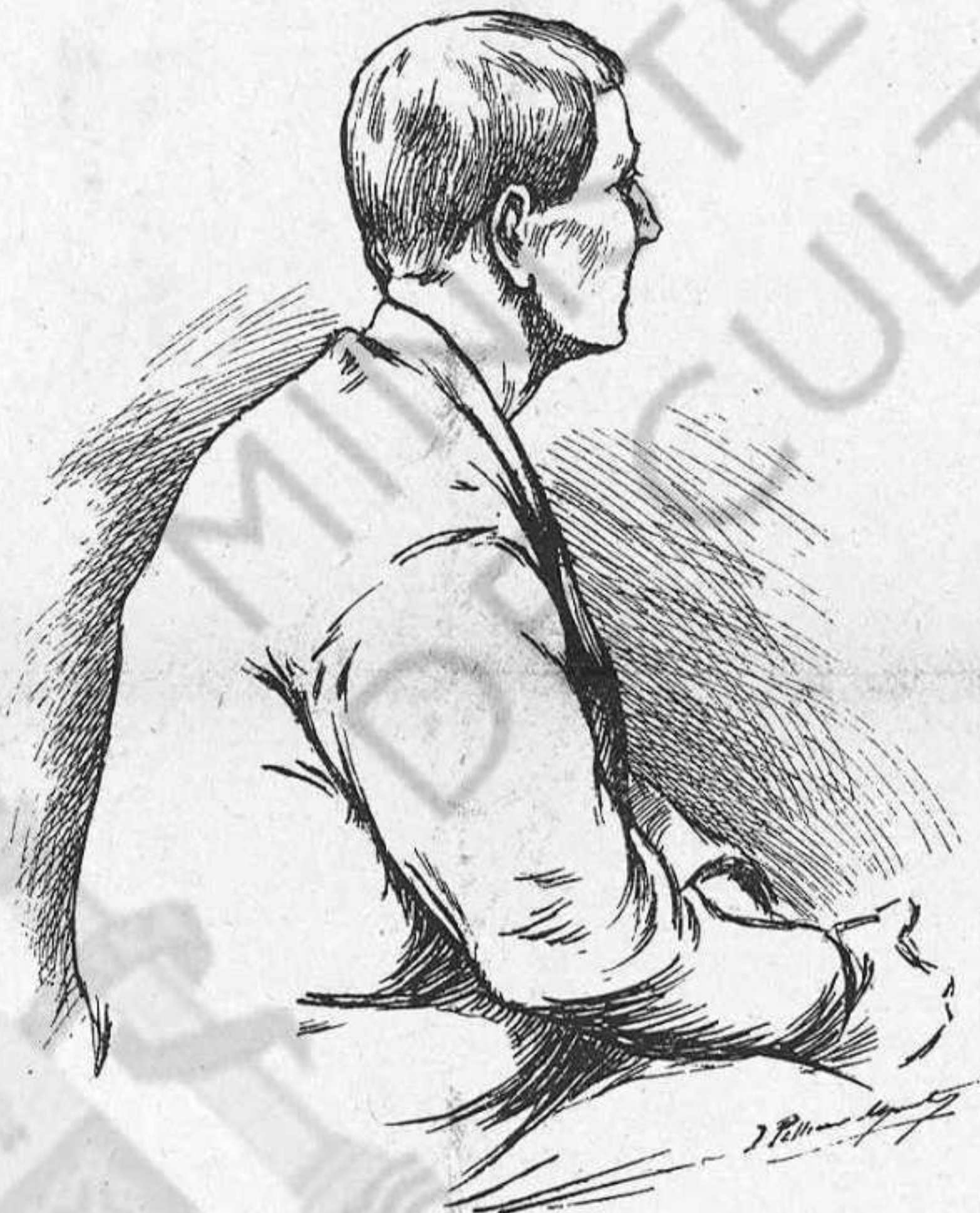
Per procedir de aquesta conformitat y per un motiu tan fútil hauria hagut de ser una fiera mes que un home, y cap dels seus antecedents donava lloch á creure que pogués abrigar tal perversitat de instints.

S'alegá també que'l propósit de robar l'havia induhit á cometre'l crim, y fins per fer mes acceptable aquesta versió, se li acumulá pels pares de las víctimas la comissió de certas raterias en los fruyts de la terra que se li havian notat en distintas ocasions, no explicantse com tenint d'ell aquest mal concepte li donguessin feyna.

Valian aparentment alguna cosa mes que aquests indicis poch fundats, alguns altres que's referian al dia de la perpetració del delict. En efecte: algunas personas cregueren veure al acusat lo matí del dia set de novembre, en las inmediacions del *Trull de las Valls*. No'l vejeren bé, pero's figuraren reconeixel pel caminar, puig l'*hereu Salvat* coixeja una mica. Algú altre li notá una taca de sanch á la brusa vella. Després resultá que s'havia mudat aquesta prenda de vestir y de aquest fet també se'n volia treure algún partit per inculparlo.

Vista de Torrellas de Foix.

L'acusat Joan Mestre Solé (a) Hereu Salvat, á l'Audiencia.

(Apunte del natural.)

L'acusat explicá la seva presencia per aquells andurrials, manifestant que havia sortit á cassera; explicá també que'l cambi de la brusa vella per una de nova era degut á que havia de anar á fira á un poble vehi; y respecte á la taca de sanch l'atribuí á un conill que havia mort cassant. Practicada la proba pericial pel Laboratori no's pogué aclarir aquest punt importantíssim, per quant la sanch humana ofereix iguals condicions, en l'análisis, que la del conill y altres animals.

Sobre aquests indicis descansava tota l'acusació, conforme aixis se pogué observar en l'acte de la vista davant del Jurat, la qual comensá dilluns y terminá'l dimecres, despertant en lo públich l'interés mes viu.

L'acusat Joan Mestre Solé es un jove qual aspecte no té res de repulsiu: respongué ab molta serenitat á las preguntes que se li dirigiren, y explicá com queda dit els fets que semblavan revelar alguns indicis en contra seva. Desfilaren á continuació un gran número de testimonis, entre ells els pares de las víctimas, els individus que cregueren veure al *hereu Salvat* per las inmediacions del *Trull de las Valls*, els mossos d'Esquadra que procediren á la seva captura y tota una munió de gent de aquella comarca. Qui'l tenia per subjecte de mals antecedents, qui per un home honradíssim á carta cabal. Declará també un seu company de cassera, explicant la mort del conill, causa de la taca de sanch.

Ni en conjunt, ni en detall sortí de la proba un sol element de convicció prou poderós pera poder afirmar que l'*hereu Salvat* era l'assessí de aquellas dos infelissas criaturas. Molt s'esforzá'l Fiscal Sr. Becerro del Toro en sostenir l'acusació recalcant en los indicis que's despreñian de la proba: y ab molta eloqüencia y gran forsa de convicció ls desvanesqué la defensa, confiada al jove advocat Sr. Caballé y Clos.

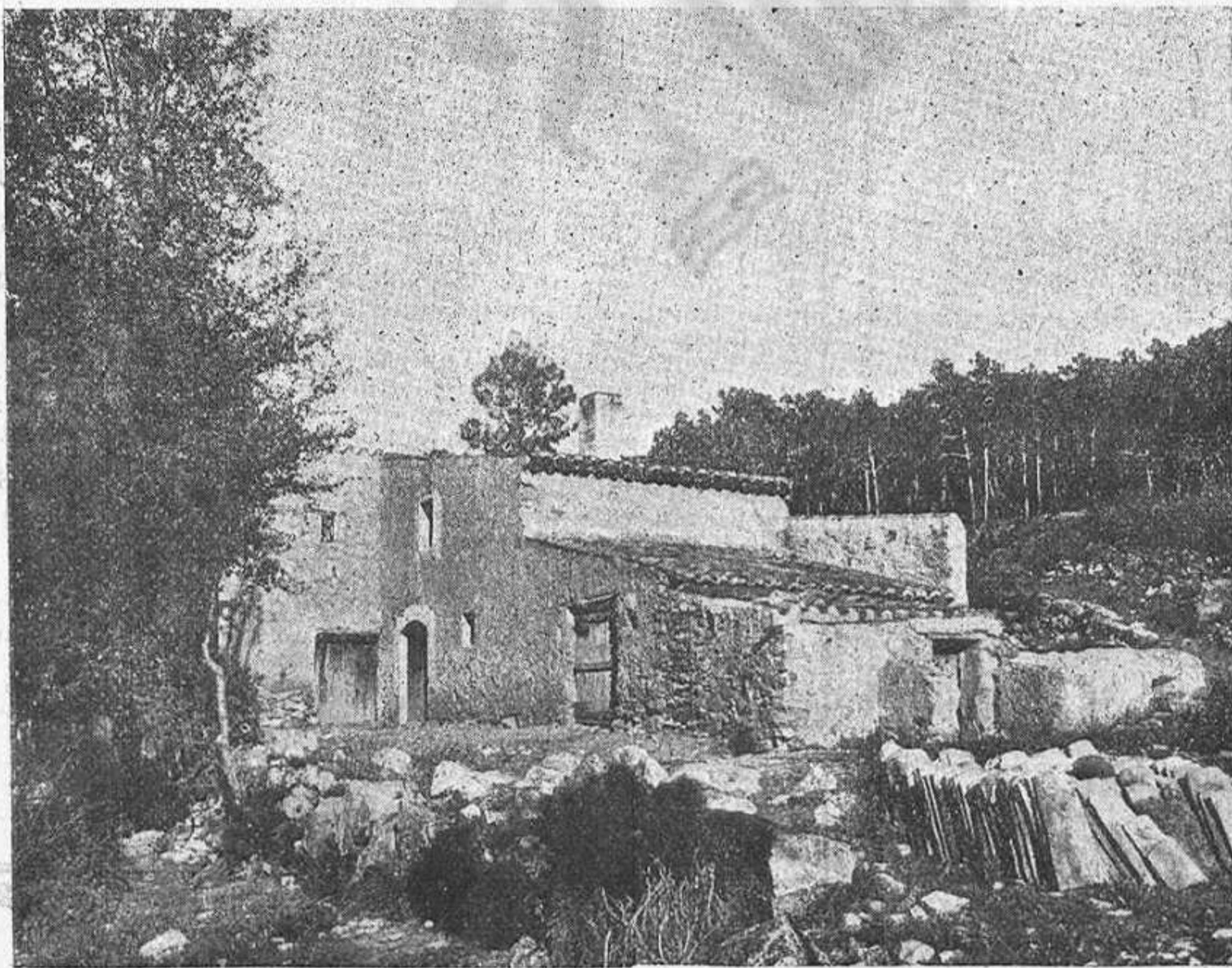
Ni en conjunt, ni en detall sortí de la proba un sol element de convicció prou poderós pera poder afirmar que l'*hereu Salvat* era l'assessí de aquellas dos infelissas criaturas. Molt s'esforzá'l Fiscal Sr. Becerro del Toro en sostenir l'acusació recalcant en los indicis que's despreñian de la proba: y ab molta eloqüencia y gran forsa de convicció ls desvanesqué la defensa, confiada al jove advocat Sr. Caballé y Clos.

Avants de que'l president del Tribunal de Dret, Sr. Bonel, pronunciés un imparcial discurs resum, l'acusat manifestá que á la presó de Vilafranca havia sigut objecte de mals tractes, á fi de induhirlo á declarar-se autor del delict. Será precís que's depurin els fets y's prenguin providencias pera evitar que á últims del sigle XIX prosperin els procediments inquisitorials.

Lo Jurat, després de llarga y detinguda deliberació pronunciá veredict de inculpatitat: la Sala dictá sentència absolutoria y l'*hereu Salvat* recobrá incontinent la llibertat. El públich numerós que omplia la sala, ls corredors, el pati y fins las inmediacions de l'Audiencia rebé ab manifestas mostrats de aprobació'l fallo de la justicia popular, abstenintse de inculpar á un home per mers indicis tractantse de un fet, qu'en cas contrari hauria donat lloch á la imposició de una pena irreparable.

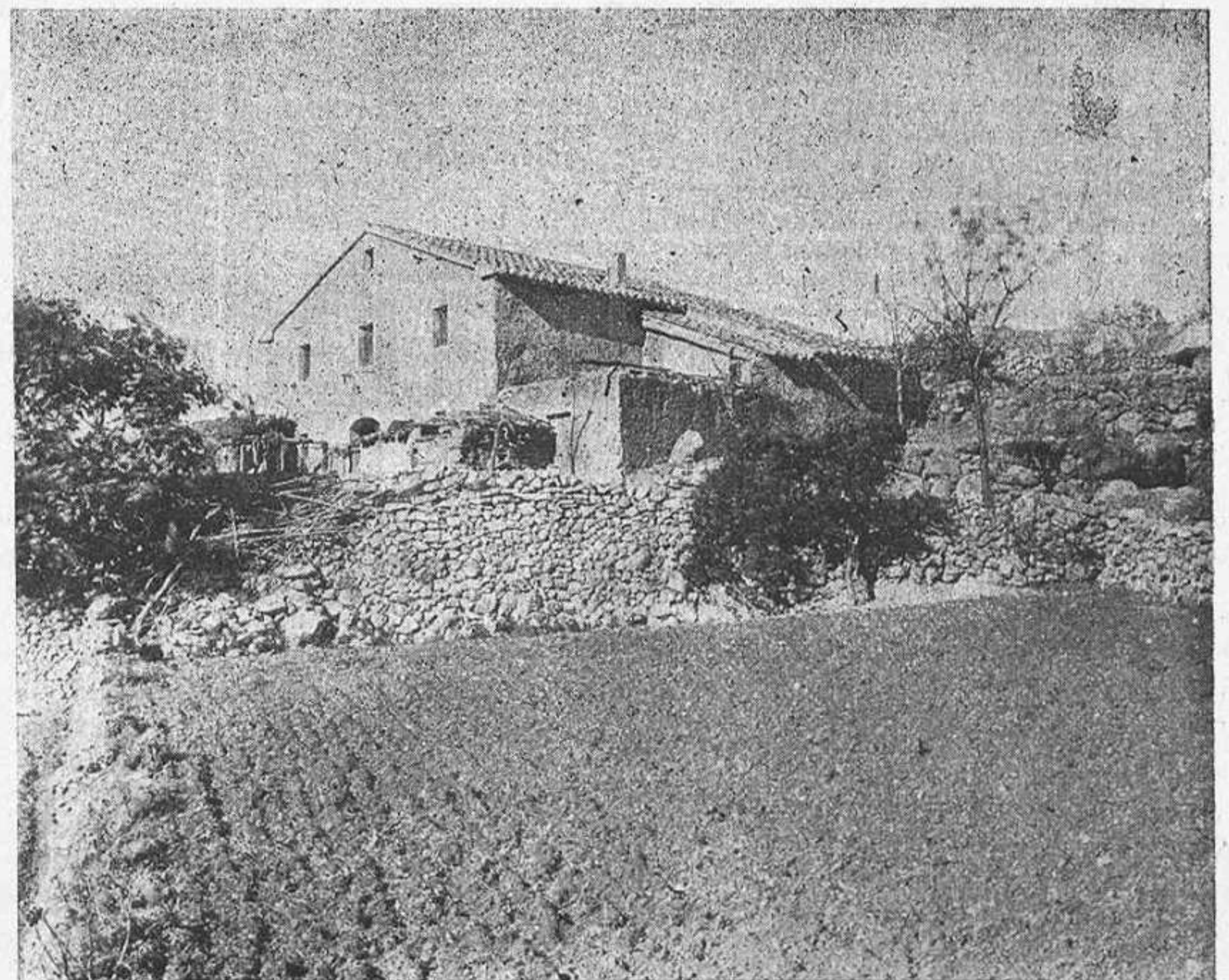
Ab aquesta absolució, l'horrible crim de Foix, continúa embolcallat en lo misteri.

J.

El Trull de las Valls, ó siga la casa del crim.

(Fotografias tretas expressament pera LA CAMPANA DE GRACIA.)

Casa del acusat Joan Mestre Solé (a) L'hereu Salvat.